

Handläggare

Åsa Tenggren
Kommunstyrelseförvaltningen
Kvalitetscontroller
Asa.tenggren@tyreso.se
08-578 294 81

Handlingstyp

Tjänsteskrivelse

Datum

2021-05-07

Sida

1 (6)

Diarienummer

2021/ASN 0057

Mottagare

Arbetsmarknads- och socialnämnden

Information om lex Sarah-anmälan socialpsykiatrin

Arbetsmarknads- och socialnämndens förslag till beslut till arbetsmarknads- och socialnämnden

- Informationen noteras.

Anna-Lena Engstedt
Förvaltningschef

Sammanfattning

Trots kännedom om barn som bevittnat våld, gjordes inte en direkt informationsöverföring enligt 14 kap. 1 § SoL. Ansökan om stöd för barnet överlämnades inte heller till berörd enhet. Till följd av detta inleddes inte en utredning om barnets behov av stöd och hjälp enligt 6 kap 1 § SOSFS 2014:4. Därmed beaktades inte heller eventuella uppgifter som finns i förekommande personakt, som t.ex. tidigare inkomna anmälningar. Barnet tillförsäkrades till följd därav inte det laggrundande rätt till stöd och hjälp och socialnämnden brast i sin uppgift att särskilt beakta barn som våldsoffer.

Händelsen bedöms som ett allvarligt missförhållande och en lex Sarah-anmälan till IVO gjordes den 5 maj.

Handlingstyp
Tjänsteskrivelse

Sida
2 (6)

Datum
2021-05-07

Diarienummer
2021/ASN 0057

Beskrivning av ärendet

Enligt bestämmelserna om lex Sarah i socialtjänstlagen, SoL, och lagstiftningen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS, ska:

- anställda genast rapportera missförhållanden och påtagliga risker för missförhållanden till den som bedriver verksamheten (14 kap. 3 § SoL och 24 b § LSS)
- den som bedriver verksamheten utreda och avhjälpa eller undanröja det rapporterade missförhållandet utan dröjsmål (14 kap. 6 § SoL och 24 e § LSS)
- den som bedriver verksamheten, om det visar sig att missförhållandet är allvarligt, snarast anmäla det till Inspektionen för vård och omsorg (IVO) (14 kap. 7 § SoL och 24 f § LSS).

Lex Sarah syftar till att säkerställa att personer som behöver socialtjänstens insatser får dessa med god kvalitet. Fel, brister och missförhållanden ska förebyggas och om de inträffar åtgärdas omedelbart. Enligt nämndens riktlinjer ska allvarliga missförhållanden som anmäls till IVO informeras nämnden.

Beskrivning av missförhållandet

Enhetschef på enheten för relationsvåld och mottagning barn och unga (RVT) samt barn- och ungdomsenheten (BuE) upprättade 9/2 en lex Sarah rapport gällande handläggning av ett ärende som berört båda enheterna, och där en orosanmälan enligt 14 kap. 1 § SoL inkommit långt efter att kännedom om oron för barnet blivit känt.

Handläggare på RVT får den 26/10 2020 ett samtal från en person som söker hjälp för både sig själv och sitt barns räkning. Personen har blivit hänvisad till RVT av handläggare på Familjerätten. Vad som sades i samtalet med Familjerätten är inte känt, då ingen aktualisering av ärendet eller anteckningar från samtalet upprättades.

Handläggaren på RVT går igenom vad som anses vara våld och personen känner igen sig i beskrivningen, framförallt gällande psykisk våld. Personen uppger att hen och barnet mår dåligt av detta, och att de önskar stöd. Personen är separerad från den andre vårdnadshavaren, men de turas om att bo med barnet.

Handläggaren informerar personen om anmälningsplikten, vilket handläggaren uppger gör personen orolig. Handläggaren uppmanar då personen att själv ansöka om stöd för barnet hos BuE istället för att handläggaren gör en anmälan. Handläggaren har därefter flertalet kontakter med personen där

Handlingstyp
Tjänsteskrivelse

Sida
3 (6)

Datum
2021-05-07

Diarienummer
2021/ASN 0057

handläggaren bl.a. frågar om personen har ansökt om stöd för barnet. Handläggaren får dock inte alltid tag i personen vid de planerade samtalen. Handläggaren kontakter barnhandläggare på BuE den 2/11 för att höra sig för om en ansökan för barnet har inkommit, vilket det inte hade gjort.

Vid ett samtal den 23/11 framkommer uppgifter om en incident som handläggaren bedömer som allvarligare grad av våld, och en freda-farlighetsbedömning görs. Bedömningen visade på att allvarlig fara råder, och handläggaren uppmanar personen att begränsa kontakten med den andra vårdnadshavaren. Under samtalet framkommer även att barnet inte mår bra och inte vill vara med sin andra vårdnadshavare så många dagar.

Efter detta samtal har handläggaren fortsatt kontakt med personen där hen uppmanas att söka hjälp för barnet. Den 3/12 gör handläggaren en orosanmälan enligt 14 kap. 1 § SoL till BuE utifrån de uppgifter som framkom vid samtalet den 23/11.

Dokumentationen visar tydligt att handläggaren på RVT redan vid första samtalet får kännedom om att det finns ett barn som bevittnat våld mot en närstående. Det framkommer även annat under de kommande samtalen som utgör en grund för oro för barnet. Att personen även uteblir i sina bokade kontakter med handläggaren borde även utgöra grund för oro för barnet.

Personen uppger vid första samtalet med RVT att både hen och barnet önskar stöd för att hantera situationen. Det är att beakta som en ansökan om stöd enligt 4 kap. 1 § SoL för både egen del och barnets del. Denna information tas dock inte emot som en ansökan, trots att nämnden har enligt SoL i uppgift att hjälpa den enskilde att precisera sina behov och önskemål. Handläggaren på RVT hade i och med detta inte heller behövt uppmana personen att göra ytterligare en ansökan hos BuE, utan endast lämna ansökan vidare till en barnhandläggare.

Som handläggaren på RVT själv uppger för personen vid deras första kontakt, är handläggaren skyldig att vidarebefordra uppgifter om barn som är i behov av stöd eller skydd till den enhet som ansvarar för den sociala barn- och ungdomsvården, även om det i formell mening inte är en anmälan enligt 14 kap. 1 § SoL då de båda enheterna befinner sig inom samma nämnd. Informationen ska dock lämnas omgående, och på samma sätt som vid anmälan, dvs. redan vid oro för att barnet far illa. Detsamma gäller handläggaren på Familjerätten som tog emot det första samtalet. Om det där och då framkom uppgifter om våld och att det fanns barn i hushållet, skulle inte personen uppmanats att själv söka vidare kontakt, utan handläggare på Familjerätten skulle direkt fört ärendet vidare till barnhandläggare och RVT.

Handlingstyp
Tjänsteskrivelse

Sida
4 (6)

Datum
2021-05-07

Diarienummer
2021/ASN 0057

Enligt 6 kap 1 § SOSFS 2014:4 ska socialnämnden vid kännedom om att ett barn kan ha bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot en närstående utan dröjsmål inleda en utredning om barnets behov av stöd och hjälp. Nämnden ska vidare bedöma risken för att barnet kommer att utsättas för eller bevittna ytterligare våld. Socialnämnden ansvarar enligt 5 kap. 11 § SoL för att ett barn, som utsatts för brott, och dennes närstående får det stöd och den hjälp som de behöver. Enligt samma bestämmelse ska socialnämnden också särskilt beakta att ett barn som bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot närstående är offer för brott och ansvara för att barnet får det stöd och den hjälp som barnet behöver.

Konsekvenser av missförhållandet

Eftersom varken handläggare på RVT eller Familjerätten gjorde en omedelbar informationsöverföring om att barnet bevittnat våld, eller att handläggare på BuE vid kontakten den 2/11 fångade upp informationen, inleddes inte utredning omedelbart och ingen skyddsbedömning gjordes. Därmed beaktades inte heller eventuella uppgifter som finns i förekommande personakt, som t.ex. tidigare inkomna anmälningar. Barnet tillförsäkrades i och med det inte det laggrundande rätt till stöd och hjälp och socialnämnden brast i sin uppgift att särskilt beakta barn som våldsoffer.

Konsekvensen för det enskilda barnet, är att denne har förlorat betydande rättigheter denne ska vara tillförsäkrad enligt ovan nämnda lagrum.

Bakomliggande orsaker till missförhållandet

Förvaltningen har en rutin för hur anmälan ska göras vid våld i nära relation för föräldrar med barn. Utredningen visar att den dock inte är förankrad inom hela organisationen, men att kännedomen om informationsöverföring/anmälningssplikten enligt 14 kap. 1 § SoL är väl känd inom hela förvaltningen.

Rutinen skiljer dock på akut och icke akut situation. Vid akut situation ska enheten som ärendet aktualiseras inom sammankalla en grupp med handläggare från bl.a. RVT och BuE som inom några timmar ska kunna ta emot den våldsutsatta och fånga upp barnet.

Informationsöverföring/orosanmälan till BuE görs således direkt, oavsett föräldrarnas vilja.

I ärendet bedöms som icke akut, ska kontakt med RVT tas för bedömning och konsultation i ärendet. RVT tar sedan kontakt med den våldsutsatta, och planeringsmöte med andra instanser inom nämnden som t.ex. BuE bokas vid behov in nästkommande vecka. Det som RVT beskriver som icke akuta

Handlingstyp
Tjänsteskrivelse

Sida
5 (6)

Datum
2021-05-07

Diarienummer
2021/ASN 0057

ärenden, är ärenden där våldet inte bedöms som allvarliga utan mer diffust. Det kan också vara ärenden där föräldrarna inte längre bor tillsammans, och man bedömer att våldet upphör i och med separationen. Enheten använder FREDA-farlighetsbedömning i riskbedömningen.

Forskning visar att rädslan för att det egna barnet eller barnen ska bli omhändertagna kan ha inflytande över våldsutsattas hjälpsökande. Om den person som är utsatt för våld har barn kan det finnas en rädsla för att erkänna den risk man upplever eftersom den också berör barnet¹.

RVT beskriver att man i vissa fall avvaktar med orosanmälan om ärendet inte bedöms som icke akut, för att den våldsutsatta föräldern inte ska avsäga sig stödkontakten utifrån just denna rädsla. Man uppmaningar istället föräldern, som i detta fall, att själv ansöka om stöd för barnet.

Forskning visar dock att när den som är utsatt för våld uppfattar att yrkesverksamma i socialtjänsten anser att barnen behöver ökat skydd, även till priset av ett eventuellt omhändertagande, tycks detta ibland kunna ge den våldsutsatta motivationen att bryta upp från sin svåra situation².

Sammanfattningsvis har missförhållandet uppstått till följd av ett arbetssätt som värnar om den vuxna våldsutsatta föräldern, men förbiser barnets behov av skydd och stöd och laggrundade rättigheter. Genom att göra en bedömning av situationen (akut eller icke akut) endast utifrån den vuxne förälderns perspektiv och inte alltid även direkt göra en risk- och säkerhetsbedömning utifrån barnet samt utreda om barnet själv utsatts för våld (inklusive bevittnat våld), barnets uppfattning om våldet, hur det har påverkat relationen till föräldrarna, etc. är inte förenligt med gällande lagstiftning.

Åtgärder

Handläggare från RVT kommer att besöka alla medarbetare/enheter inom förvaltningen som en uppföljning av en utbildning om våld i nära relation som tidigare hållits. I samband med denna uppföljning kommer förvaltningen ta fram tydligare arbetssätt för hur våld i nära relation kan upptäckas, hur man ska agera vid upptäckt av våld i nära relation mm. I och med detta kommer även förvaltningen att se över arbetssättet och revidera rutinen för hur information om att ett barn kan ha bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot en närstående alltid förs vidare till barnhandläggare så att en utredning om barnets behov av stöd och hjälp enligt 6 kap 1 § SOSFS 2014:4 kan påbörjas

¹ Kunskapsguiden, Bedöma risk och behov av stöd:
<https://kunskapsguiden.se/omraden-och-teman/vald-och-fortryck/vald-i-nara-relationer/bedoma-risk-och-behov-av-stod/>

² Ibid.

Handlingstyp
Tjänsteskrivelse

Sida
6 (6)

Datum
2021-05-07

Diarienummer
2021/ASN 0057

omedelbart. Förvaltningen kommer även se över arbetssätt för att föra vidare ansökningar om stöd enligt 4 kap. 1 § SoL från en mottagande enhet till den utredande enheten.

Bedömning och förvaltningens förslag till beslut

Händelsen bedömdes som ett allvarligt missförhållande med motivering:

Eftersom varken informationsöverföring enligt 14 kap. 1 § SoL gjordes direkt efter att kännedom om ett barn som hade bevittnat våld gjordes, eller att ansökan om stöd för barnets del fördes vidare till barnhandläggare, inleddes inte en utredning om barnets behov av stöd och hjälp enligt 6 kap 1 § SOSFS 2014:4. Därmed beaktades inte heller eventuella uppgifter som finns i förekommande personakt, som t.ex. tidigare inkomna anmälningar. Barnet tillförsäkrades till följd därav inte det laggrundande rätt till stöd och hjälp och socialnämnden brast i sin uppgift att särskilt beakta barn som våldsoffer.

En lex Sarah-anmälan till IVO gjordes den 5 maj.

Förvaltningen föreslår att arbetsmarknads- och socialnämnden noterar informationen. Förslaget till beslut har inga ekonomiska konsekvenser. En särskild prövning av barnets bästa har inte genomförts då en sådan prövning är inbegripen i lex Sarah-utredningen.